shrIgItAguhyam The Hidden Secret of the Bhagavad Gita Hindi

શ્રીગીતાગુહ્યમ્

Document Information

Text title : Shri Gita Guhyam The Hidden Secret of the Bhagavad Gita Hindi

File name : shrIgItAguhyam.itx

Category : giitaa, gItA

Location : doc_giitaa

Author : Mastarama Baba

Proofread by : NA

Acknowledge-Permission: Prabhuji Mision, http://prabhuji.net/h-h-avadhuta-mastarama-babaji-maharaja-life-and-teachings/

Latest update : December 12, 2020

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 18, 2020

sanskritdocuments.org

શ્રીગીતાગુહ્યમ્

ૐ શ્રીગણેશાય નમઃ ।
॥ અથ શ્રીગીતાગુહ્યમ્ ॥

પ્રજ્ઞાવાદાન્ નિરાકૃત્ય ગીતાગુહ્યં પ્રગૃહ્યતામ્ ।
નૈવ નાશો નિવાસો વા કસ્યચિદિતિ નિશ્ચિતમ્ ॥ ૧॥

અનુવાદ - વિદ્વત્તા કી બાતેં છોડ઼ કર ગીતા કે સાર કો અચ્છી તરહ ગ્રહણ કરો। યહ નિશ્ચિત હૈ કિ કિસી કા નાશ નહીં હોતા અર્થાત્ આત્મા કા નાશ નહીં હોતા તથા શરીર કા નિવાસ અર્થાત્ ઉસકા હમેશા બના રહના સમ્ભવ નહીં હૈ । અભિપ્રાય યહ હૈ કિ બુદ્ધિ વિલાસ છોડ઼ કર ગીતા કે સાર કો સમઝ કર ઇસ નાશવાન્ શરીર તથા મન કો આત્મતત્ત્વ કે અનુસન્ધાન મેં લગા દેના ચાહિએ ॥ ૧॥

પ્રિયમાણં હિ કો રક્ષેત્ કોઽવધ્યં હન્તુમર્હતિ ।
અસદસદ્ધિ સત્સચ્ચ જન્મમૃત્યુર્ન તત્ત્વતઃ ॥ ૨॥

અનુવાદ - મરતે હુએ કી અર્થાત્ નાશવાન્ શરીર કી કૌન રક્ષા કર સકતા હૈ? અવધ્ય અર્થાત્ અનશ્વર આત્મા કો કૌન માર સકતા હૈ? અભિપ્રાય યહ હૈ કિ શરીર કો કોઈ બચા નહીં સકતા ઔર ન હી કોઈ નિત્ય આત્મા કા નાશ કર સકતા હૈ । અસત્ અસત્ હી રહતા હૈ ઔર સત્ સત્ હી । આત્મા સત્ હૈ, વહ અસત્ નહીં હો સકતા અર્થાત્ ઉસકા અભાવ નહીં હો સકતા ઔર જગત્ કભી સત્ નહીં હો સકતા અર્થાત્ તીનોં કાલોં મેં ઉસકી સત્તા નહીં હોતી । જન્મ તથા મૃત્યુ વાસ્તવ મેં નહીં હોતી ક્યોંકિ સનાતન તત્ત્વ તો એક હી હૈ ॥ ૨॥

કર્તવ્યશ્ચેદ્ધિ કર્તવ્યઃ સંગ્રામઃ સ્વજનૈરપિ ।
નિષ્પક્ષો નિર્મમો ભૂત્વા ન્યાયાધીશાસનસ્થવત્ ॥ ૩॥

અનુવાદ - કર્તવ્ય તો કરના હી ચાહિએ । યદિ અપને સમ્બન્ધિયોં સે સંગ્રામ

કરના કર્તવ્ય પક્ષ મેં આતા હૈ તો અપને લોગોં સે ભી સંગ્રામ કરને મેં હિચકના નહીં ચાહિએ । નિષ્પક્ષ તથા મમતારહિત હોકર ન્યાયાધીશ કી તરહ વ્યવહાર કરના ચાહિએ ॥ ૩॥

કૌશલેન ક્રિયા કાર્યા યજ્ઞભાવાન્મુમુક્ષુણા ।
માયાચક્ર વિવર્તેત માયાઽક્રિયં વિયોજયેત્ ॥ ૪॥

અનુવાદ - મોક્ષ કે ઇચ્છુક વ્યક્તિ કો યજ્ઞ કી ભાવના સે યુક્ત હોકર કુશલતાપૂર્વક અર્થાત્ સમત્વબુદ્ધિ સે યુક્ત હોકર કર્મ કરના ચાહિએ । માયાચક્ર ઘૂમતા રહતા હૈ અર્થાત્ અકર્મ મેં આસક્ત મનુષ્ય કો માયા કર્મ મેં લગા દેતી હૈ । નૈષ્કર્મ્ય મેં પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ કો માયા અપને સે પૃથક્ કર દેતી હૈ અર્થાત્ મુક્ત કર દેતી હૈ ॥ ૪॥

યોગો જ્ઞાનેન સ્યાદ્યુક્તો જ્ઞાનં યોગેન સંવિશેત્ ।
ભૂર્ભુવોવચ્ચ સર્વત્ર પ્રશ્નાત્ તયોર્વ્યવસ્થિતિઃ ॥ ૫॥

અનુવાદ - કર્મયોગ જ્ઞાન સે યુક્ત હોના ચાહિએ અર્થાત્ વ્યક્તિ કો સમઝ તથા વિવેક કે સાથ કર્મ સમ્પન્ન કરને ચાહિએ । વિવેક સે શાસ્ત્રોક્ત કર્મ કરને પર મનુષ્ય કા અન્તઃકરણ શુદ્ધ હોતા હૈ ઔર વહ જ્ઞાન કા અધિકારી બન જાતા હૈ । ઇસ પ્રકાર વહ યોગ સે જ્ઞાન મેં પ્રવેશ કરતા હૈ । યોગ તથા જ્ઞાન કી સ્થિતિ સર્વત્ર પૃથિવી તથા અન્તરિક્ષ કી તરહ હોતી હૈ અર્થાત્ જિસ પ્રકાર અન્તરિક્ષ પૃથિવી પર ટિકા હોતા હૈ, ઉસી પ્રકાર જ્ઞાન ભી સામાન્યતયા વિવેક સે કિએ ગએ શાસ્ત્રોક્ત કર્મોં પર આશ્રિત હોતા હૈ । યહ પ્રશ્ન સે વ્યવસ્થિત હોતા હૈ કિ કોઈ વ્યક્તિ કર્મ દ્વારા પરમ્પરા સે મોક્ષ પ્રાપ્ત કરને કા અધિકારી હૈ અથવા સીધા જ્ઞાન સે । આપ્તપુરુષ સે ઇસ વિષય મેં જબ મુમુક્ષુ પ્રશ્ન કરતા હૈ તબ વે ઇસ કી વ્યવસ્થા કરતે હૈં કિ વહ કર્મમાર્ગ કે દ્વારા અપને લક્ષ્ય કો સિદ્ધ કરે અથવા સીધે જ્ઞાન માર્ગ સે ચલ કર ॥ ૫॥

સંસ્મરન્ સર્વસારં તં તદર્થં કર્મ કલ્પયન્ ।
તદાદર્શસ્ત્વમેવાસિ તસ્ય ભાવઃ સ એવ હિ ॥ ૬॥

અનુવાદ - સકલ પદાર્થોં કે સારભૂત પરમેશ્વર કા સ્મરણ કરતે હુએ ઉસકે લિએ કર્મ કરને ચાહિએ । તુમ ઉસકે સદૃશ હી હો અર્થાત્ તુમ હી પરમાત્મા કે પ્રતિબિમ્બ હો । (માયા કી દૃષ્ટિ સે) તુમ ઉસસે ઉદ્ભૂત હુએ હો । તુમ વહી હો ॥ ૬॥

પતિતપાવનઃ શ્રીશઃ પ્રીતઃ પત્રેઽપિ પિતૃવત્ ।
ધામૃતેન સંસેવ્યઃ સગુણો નિર્ગુણોઽપિ સઃ ॥ ૭॥

અનુવાદ - લક્ષ્મીપતિ પતિતપાવન હૈં । પિતા કે સદૃશ વે પત્તે સે ભી સન્તુષ્ટ હો જાતે હૈં । ગીતા કે બારહવેં અધ્યાય મેં નિર્દિષ્ટ સાધનોં સે તથા પ્રણવ કે દ્વારા ઉનકી ઉપાસના કરની ચાહિએ । વે નિર્ગુણ હોતે હુએ ભી સગુણ હૈં ॥ ૭॥

શરીરં ક્ષેત્રમિત્યાહુર્જ્ઞાનં સત્ત્વવ્યવસ્થિતિઃ(૧) ।
મૂલં જ્ઞેયં પરં બ્રહ્મ જન્માદ્યસ્ય યતોઽન્વયાત્ ॥ ૮॥

અનુવાદ - શરીર કો ક્ષેત્ર કહતે હૈં। અર્થાત્ જૈસે પશુ પક્ષી સે ખેત કી રક્ષા કરતે હૈં વૈસે હી શરીર કી ષડ્ રિપુઓં સે રક્ષા કરની હોતી હૈ । સત્ત્વ ગુણ મેં સમ્યક્ રૂપ સે સ્થિત રહના 'જ્ઞાન' હૈ। (શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા કે ૧૩ વેં અધ્યાય કે ૭ વેં સે લેકર ૧૧ વેં શ્લોક કે પૂર્વાર્ધ તક જ્ઞાન કે સાધનોં કા પ્રતિપાદન કિયા ગયા હૈ। ઇન્હીં સાધનોં કો ૧૧ વેં શ્લોક કે ઉત્તરાર્ધ મેં ઔપચારિક રૂપ સે જ્ઞાન શબ્દ સે કહા ગયા હૈ તથા ઉસસે અન્ય કો અજ્ઞાન।) સંસાર કા મૂલ પરબ્રહ્મ જાનને યોગ્ય હૈ (વેદાન્ત કે પ્રમેય અર્થાત્ જ્ઞેય કો ભગવાન્ ૧૨ વેં હી શ્લોક મેં બતલાતે હૈં)। જગત્ મેં અનુગત હોને કે કારણ ચૈતન્ય અર્થાત્ બ્રહ્મ હી સબકા મૂલ કારણ હૈ જિસસે જગત્ કી ઉત્પત્તિ હોતી હૈ ઔર જિસમેં ઉસકી સ્થિતિ ઔર લય હોતે હૈં। (ઇસ પ્રકાર ક્ષેત્ર, જ્ઞાન તથા જ્ઞેય ઇન તીનોં કો ભગવદ્ગીતા કે ૧૩ વેં અધ્યાય કે સાર રૂપ મેં બાબાજી ને ઇસ શ્લોક મેં કહ દિયા હૈ। ઇસ પ્રસંગ મેં ગીતા કે ૧૩ વેં અધ્યાય કા ૧૮ વાઁ શ્લોક ભી અવધેય હૈ।)॥ ૮॥

૧. સત્, જ્ઞાન તથા બ્રહ્મ પર્યાય હૈં । સત્ત્વ અર્થાત્ સત્તા મેં વ્યવસ્થિતિ (સત્તા કે સાથ તાદાત્મ્ય હોના) હી જ્ઞાન (ક્ષેત્રજ્ઞ) હૈ। ઐસા અર્થ ભી સંભવ હૈ ।

ગુણાહમમ્બરં યેન વ્યાવૃતં વૈ તદમૃતમ્ ।
યદ્ બુદ્ધ્વા વિરસં સર્વં યેન સ્યાન્મધુરં મધુ ॥ ૯॥

અનુવાદ - (તીન સત્ત્વ, રજસ્ તથા તમસ્) ગુણોં સે નિર્મિત વસ્ત્રરૂપી માયા વહ અમૃતસ્વરૂપ બ્રહ્મ વિશેષરૂપ સે ઢકા હુઆ હૈ । જિસકા જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરને કે અનન્તર અન્ય સબ કુછ નીરસ હો જાતા હૈ । જિસસે મધુ ભી મધુર હો જાતા હૈ ॥ ૯॥

તપસ્ત્યાગાદિભિર્લિઙ્ગૈર્મુક્તિમાર્ગઃ પ્રતીયતે ।
દમ્ભદાદિભિર્લિઙ્ગૈર્બન્ધમાર્ગો ન ગમ્યતે ॥ ૧૦॥

અનુવાદ - તપસ્યા આદિ ચિહ્નોં સે મુક્તિમાર્ગ અનુભવ મેં આને લગતા હૈ । તપ આદિ કરને વાલા વ્યક્તિ મુક્તિ માર્ગ કા પથિક હૈ । દમ્ભ દર્પ આદિ ચિહ્નોં સે

બન્ધમાર્ગ (સંસાર) ચલને યોગ્ય નહીં હૈ અર્થાત્ ઇસ અનર્થપૂર્ણ સંસાર કો પાર
નહીં કિયા જા સકતા ॥ ૧૦॥

ઇત્થં હિ સાધુ વર્તેથા યથા ત્વાં તુ સ્મરેદ્ધરિઃ ।
પરિત્યજ્ય પ્રવૃત્તિં વા સર્વદૈકં હરિં સ્મર ॥ ૧૧॥

અનુવાદ - ઇસ પ્રકાર સદ્વ્યવહાર કરો કિ પરમેશ્વર તુમ કો યાદ કરે
અર્થાત્ પરમેશ્વર કો આપ અચ્છે લગો યા પ્રવૃત્તિ કો છોડ઼ કર સદા હી હરિ
કા સ્મરણ કરો ॥ ૧૧॥

હરિઃ ૐ તત્સત્ ।
શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાપારિજાતપુષ્પવાટિકાયાઃ સારમુદ્ધૃત્ય કૃતં
શ્રીકૃષ્ણાર્પણમિદં મધુ ॥
શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા રૂપી પારિજાત કે પુષ્પોં કી વાટિકા સે સાર નિકાલ
કર શ્રીકૃષ્ણ કો યહ મધુ સમર્પિત કિયા।

ઇતિ મસ્તરામબાબાવિરચિતં શ્રીગીતાગુહ્યં સમ્પૂર્ણમ્ ।

shrIgItAguhyam The Hidden Secret of the Bhagavad Gita Hindi
pdf was typeset on December 18, 2020

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*